

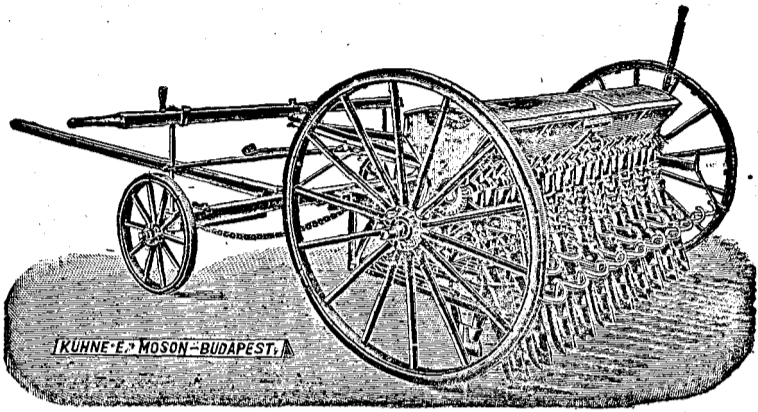
ERDÉLYI GAZDA

XLIII. ÉVFOLYAM.

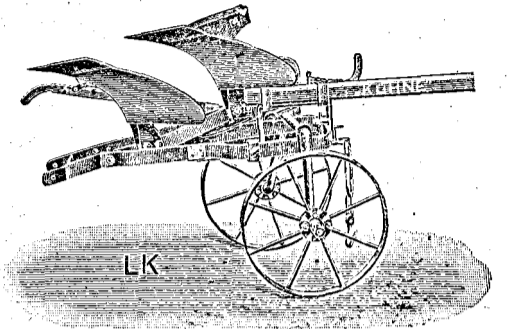
KOLOZSVÁR, 1911 December 3.

49. SZÁM.

Mindennemü talajmivelő eszközöket, új 8 vasu kultivátorokat, tölgyűrűs „Mosoni Drill” és kanalas „Vera II” hirneves sorvetőgépeket,

rostákat és konkolyozókat, szüretelő és tejgazdasági eszközöket

elismert elsőrendü kivitelben szállit:

„KÜHNE” mezőgazdasági gépgyár r.-t. **MOSONBAN.**

Főraktár: **BUDAPEST, VI., VÁCI-KÖRUT 57/a.**

Tarlóhántásra: „OSBORNE-BUMPER” tárcsásboronák, javított szerkezetü négyes ekék.

2012

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től

10 - 50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, szerzek konvertálok más intézeti terheket, rendb. szedem egy-uttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotokat, gyors és költséget kiméző eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadéku alkalmas, a főzsdéken is jegyzett 50 év alatt kisorsolandó

4 1/2 %-ot tisztán jövedelmező zálogleveleket.

A szelvények költségmentesen az intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelm. Banknál” kifizettetnek 2018

A legmegbízhatóbban közvetitem: magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeiük adás-vételi ügyleteit.

Telefon: 859. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség

GOMBOS BENŐ Kolozsvár, FERENCZ JÓZSEF-UT 13. SZÁM ALATT.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet” kizárólagos ügynöksége.

Szőlőkötöző-fonal

jobb és olcsóbb mint a raffia.

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a

Fischer-féle

zsák és ponyvagyárban Budapest Nádor-utca 31-33 sz. szerelhető be. A Fischer-féle szál impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 28 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmának és viszonteladóinak szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás.

Ponyvakölcsönző intézet. Tessék ajánlatot kérni!

2260

Mindennemü

Gazdasági gépek, eszközök és anyagok

legelőnyösebb beszerzési helye a

Székely Gazdák Szövetkezete, Marosvásárhelyt

Kühne mosoni gépgyára és **Mc. Cormick** arató-gépgyár erdélyrészi vezérképvisellete.

Elsőrendü borsajtókat, szőlőzuzókat, ekéket, vetőgépeket és boronákat, továbbá tárcsásboronákat, kukoricaszártépőgépeket készletben tartunk s azonnal szállithatunk.

2336

Mezőgazdasági Közvetítő Vállalat.

Alólirott tisztelettel tudatom a földbirtokos gazdaközönséggel, hogy: Birtok-eladások, bérletek, szarvasmarhák, sertések és más haszon és tenyészállatok közvetítésével, adásvételével foglalkozom és minden ily irányu megbízásokat gyorsan, megbízhatóan és szakszerűleg bonyolítok le.

Kolozsvár, Fellegvári-ut 106. szám.

Bedőházy Pál.

2057

Szivattyuk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
 Wien, II., Handelsquai No. 130.
 Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

2080

500—1500 hold körüli

eladó

Birtokot

Keresek

Megvételre!

sürgösen, magyarul vidéken, vasút közelében, parkkal, urilakkal, jó gazdasági épületekkel. A birtok felerészben erdő is lehet.

Sürgős ajánlatokat, lehetőleg direkt, az Erdélyi Gazda kiadóhivatalához kérem „J. H.” jelige alatt beküldeni.

2651

ELADÓ

egy Kolozsvár város legkedveltebb-, mindenhez közel levő és legjobb levegőjű részében fekvő

650 □-öl területű

szabályos téglány alakú, 30 meter utcafrontu-, egészen sikra planirozott felületű, modernül bekerített, üres, szép nagy

BELSŐ TELEK, mely vidékről beköltözőknek,

nagyuri családi-ház építésére, kiválóan alkalmas (esetleg két telekre is osztható). Aszfalt, villany és gázvezeték, vízvezeték, csatorna és telefon előtte!

Ára 26 ezer korona. Komoly vevők bővebb felvilágosítást nyerhetnek az „Erdélyi Gazda” kiadóhivatalától (telefon 158) megtudható címnél.

(x. 1-5.)

A legjobb sorsjegy a magyar jelzáloghitelbank

KONVERZIONÁLIS SORSJEGY,

- MERT e sorsjegyek mindegyikét kihúzzák,
- MERT e sorsjegyek akkor is tovább játszanak, ha azokra má egy vagy több nyeremény esett,
- MERT e sorsjegyek 70 éven át játszanak és kaucióként is letehetők bárhol.
- MERT az összes létező sorsjegyek közül a legjobb játékterve ennek van és
- MERT legnagyobb főnyereménye

EGY MILLIÓ KORONA.

Húzáások: minden év febrár 25-én, április 25-én, június 25-én, augusztus 25-én, október 25-én és december 27-én.

Részletre:

egy darab	10 havi részletre	havi	16— korona
>	11	>	15—
>	15	>	11—
>	17	>	10—
>	19	>	9—
>	23	>	7 50
>	25	>	7—
>	30	>	6—

vagy letétre 30— K foglaló lefizetése után legolcsóbb kamatra. A nyeremények azonnal a vevőt illetik.

Kapható a

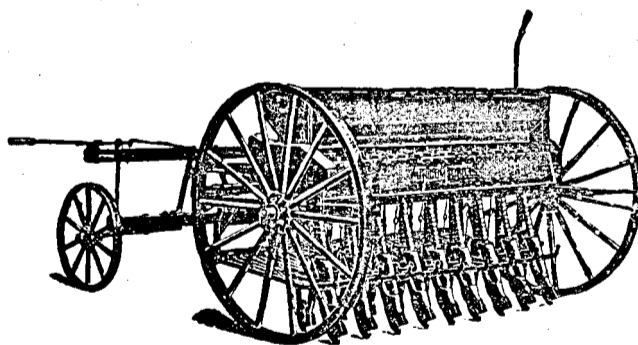
Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv.-Társ. párt Mátvás király-tér 7. szám alatt.

Uradalmi számadások
 átvizsgálását elvállalja e téren nagy gyakorlattal bíró **szakember.**
 Cím a kiadóhivatalban.

EGY GÉP = HÁROM GÉP

szab. „**REKORD II**”

sorba vet
 sorba trágyáz !!

A szab. „**REKORD II**” egyetemes sorvetőgépünk a losonci mezőgazdasági gépgyárban készül és az összes kulturálmunkában szabadalmaztatva van.

A szab. „**REKORD II**” mindenféle gabonaneműk vetésére és a legkülönbözőbb műtrágyák kiszórására, valamint ezen műveleteknek egyidőben való végzésére alkalmas.

A szab. „**REKORD II**” sorba vet és sorba trágyáz, ezen művelési mód pedig óriási termeléstöbbletet eredményez és a szórással szemben 50% műtrágyát takarít meg.

SZAB. „REKORD II” a létező legtökéletesebb sorvetőgép, a legideálisabb műtrágyaszóró az egyedüli kifogástalanul működő kombinált gép

Sziveskedjék az utánzatoktól óvakodni.

A „**REKORD II**” az egyedüli vetőgép, amelylyel a sorba való vetés és a sorba való trágyázás kifogástalanul végezhető

Árjegyzékkel és árajánlattal szívesen szolgál

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, V., Váci-körút 32.

2021

ERDÉLYI GAZDA

AZ O. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZAM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ::

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A választójog és a gazdák. <i>B. I.</i>	559
A paszuly (bab) termesztése. <i>Gáspár József.</i>	559
A Jurenák eke. <i>Pálffy Dezső.</i>	560
A baromfiak gondozása és a baromfiólak. — <i>n.</i>	561
A borok megtöréséről. <i>Dr. E. J.</i>	562
Irodalmi szemle.	563
Kisebb szakközlemények.	563
Kormányintézkedések.	564
Vegyes közlemények.	564
Hirdetések.	

A választójog és a gazdák.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesületben, illetőleg a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségében egyesült gazdáknak legközelebb nagyon fontos kérdésben kell állást foglalniok. Dönteniök kell, helyeslik-e a választójog kiterjesztésére vonatkozó azt a javaslatot, melyet a közgazdasági szakosztály letárgyalt és el is fogadott. Ez a javaslat a kormány elnökének kérdésére adandó válasz és míg egyrésztől nem állja útját annak, hogy a választók száma erősen megszorítottassék, másrészt bizonyos mérséklettel, a jövőbe tekintő gondoskodással igyekszik a reform veszedelmeit csökkenteni.

Alapja az a felfogás, hogy amint minden érdemesebb munkához, amit az ember végez, tudás kell, épugy a választójog gyakorlásához is, ami nem a legkisebb a feladatok közt, bizonyos kellékek szükségesek. Értelem, politikai iskolázottság, mindenekfelett pedig a jellem, amely a választónak kötelességévé teszi, hogy a kezébe adott joggal ne saját, hanem a köznek érdekét igyekezék előmozdítani.

A magyar gazdaközönség nem áll és nem is állhat a demagógok álláspontján, akik keveset törődnek a nemzet igazi érdekeivel. Ehelyett az eszmélni alig kezdő tömegeket igyekeznek maguk részére megnyerni, igérvén nekik jogokat és a jogok révén nemcsak befolyást, hanem döntő hatalmat is a közügyek intézése körül. Visszaemlékezünk e helyen Serényi Béla gróf földmivelésügyi miniszternek a M. G. Sz. kecskeméti nagygyűlésén

tett arra a kijelentésére, hogy az emberi társadalmak természete szerint mindig voltak és mindig lesznek egyrészt vezetők, másrészt vezetettek is. Feltétlenül áll ez a politikai dolgokban. És ha valaki azt véli, hogy az általános választójognál a többség akarata érvényesül, rendszerint erősen téved. Azoknak akarata érvényesül, akik e tömeget vezetik, akik saját törekvéseiket és meggyőződésüket reá bírják tukmálni. A két nagy köztársaság, a francia és az amerikaiak története mellettünk bizonyít. Ugyancsak ezek történetéből vonhatjuk le azt a tanulságot, hogy ami haladás ezekben az országokban mutatkozik, az nem annyira az általános választójognak, mint inkább egyéb tényezőknél köszönhető. Végigtekintve egyébiránt azokon a változásokon, amelyeken a két nevezett ország keresztülment, az őszinteségnek hiányát látjuk érvényesülni politikájukban, különösen pedig a választójog gyakorlásánál. A papíron általános, egyenlő és titkos választójog helyett tul az Óceánon a legmerészebb fogásokkal és lelkiismeretlen erőszakkal találkozunk, amelyek segítségével milliányi választásra jogosult polgárt zárnak el e jogtól.

Franciaországban pedig az a különös állapot uralkodik, hogy megpendítésének első pillanatától kezdve a választójog vagy nem volt általános, vagy pedig nem volt közvetlen. A nép szuverénításának hívei pedig az utóbbtól jobban irtóznak, mint attól, hogy a szerintük mindenkit megillető jog bizonyos korlátok közé szorítottassék.

Általános választójog egyébiránt igazában nem is létezik. Még azok a törvények is, melyek ebben a tekintetben messzebbre mennek, kénytelenek bizonyos korlátokat felállítani. Ilyen a korhatár, a szellemi fogyatkozásban szenvedők, a katonák stb. kizárása. A kérdés tehát csak azon fordul meg, hogy milyen messzire menjünk a korlátozásoknál.

Az OMGE. javaslata országunk nemzeti jellemének a nyugodt és fokozatos fejlődésének szempontjából erkölcsi, értelmi és anyagi biztosítékhoz óhajtja kötni e jogot. Megkívánja a 24. életévet, a szellemi képességek teljességét és bizonyos iskolai képzettséget. Szükségesnek látja, hogy teljesen vagyontalan, állandó kereset és tűzhely nélkül való

egyének a választójoggal fel ne ruháztassanak. Ellene van a titkos szavazásnak és mindenekfelett követeli azt, hogy a nagy reform megadja a földmivelő népnek az ország ügyeinek iniézésénél azt a súlyt, amellyel a dolgok rendje és nemzetünk gazdasági szerkezeténél fogva birnia kell.

Természetes, hogy ez a javaslat sem a demagógoknak, sem pedig azoknak nem kell, akik a haladás barátainak nevezik magukat, mert egyéni haladásuk és emelkedésükért könnyen mellőzik a köz érdekét. Ellenben számítva a tömeg tudatlan felületességére, fekete reakcióval vádolják azokat, akik irtóznak a ki nem számítható állapotoktól és lelkiismeretük szavára hallgatva, nem hajlandók kockára tenni a nemzet jövőjét csengő, de kamatozó frázisok és olcsó népszerűségért

Beletekintve abba a nagy műhelybe, amelyben a nemzetek jövője kovácsolódik, megtanultuk mint igazságot, annak méltányolását, hogy igazi és biztosított haladás csakis az, mely számot vet a nemzet anyagi és erkölcsi erejével, utat nyit a felvilágosult, hazafias és a felelősségérzete által kormányzott rétegek törekvéseinek. Az O. M. G. E. javaslata azoknak meggyőződése szerint, akik megalkotására befolytak, eltálta a helyes utat, amidőn tért nyit a politikailag számbavehető rétegek törekvéseinek, megadja a lehetőséget a különböző vélemények nyilvánítására a parlamentben, de amint Andrassy Gyula gróf egy alkalommal bölcsen mondotta, biztosítja az arra hivatott nemzeti érzésű elemek tulsúlyát és vezetőszerépét is.

Reméljük, hogy gazdatársaink e javaslat tárgyalásánál ezeknek a szempontoknak hódolva fognak dönteni. **B. I.**

A paszuly (bab) termesztése.

Irtá: *Gáspár József.*

VI.

Magtári kezelés.

Cséplés után a magot, mielőtt a magtárba helyeznők — elraktározónók, vagy áruba bocsájtánók — meg kell tisztítani, melyre az aratásnak egyetlen alkalmazható módjánál fogva (nyüvés), valamint a kézi cséplése miatt is, minden körülmények között reá szorul.

„GALLOSERIN“ hathatós gyógyító a baromfikolera, tyukpestis, stb. elnevezés alatt ismert betegségek ellen.

A Földmivelésügyi Magy. Kir. Ministerium által 1908. évi 85832. szám alatt elrendelt és befejezést nyert kísérletek alapján, mint megbízható orvosszernek forgalomba hozatala a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉNEK megengedtetett.

BUDAPEST, ALKOTMÁNY-U. 31.

2003

Minden szállítmányhoz használati utasítást mellékelünk.

A gyökeresebb tisztítás alól csak azt a karós termést vonhatjuk ki, melyet hüvelyenként kézzel szedtünk és fejtettünk ki, ezt is azonban a belekeveredett levél- és hüvelytörmelékectől megtisztítandó, a szelelő rostán legalább egyszer eresszük át.

A nyüvéssel aratott és a kézi cséppel, vagy géppel kivert magot: a tört magvaktól, a szeméttől, a földtől és esetleg a fejletlen apró magvaktól kell megtisztítani. A kiváló jól fizetett fajtákat pedig a reátapadt portól is megtisztítjuk, mely tisztítási módot *fényezésnek* (doblírozás) nevezzük.

A tört magvakat, mint az imént említettem, osztályozó hengerekkel választjuk ki, melyeken lapos, téglány alakú nyílások vannak, olyan méretben, hogy a félmagvakat áthullassák. Ha az osztályozó henger egyik rekeszén a lemezek koralaku nyílásokat vágunk, az apróbb magvak elkülönítésére — kettős munkát végezhetünk: kiválasszuk a tört és apró fejletlen magvakat. Ilyen rosták jelenleg ugyan nincsenek forgalomban, olyan egyszerű szerkezetű és kivitelű azonban, hogy a beküldött magminta után megrendelésre vidéki gyárosaink is elkészítik.

Ilyen kettős működésű osztályozó hengert, paszulyt termelő gazdáknak melegen tudom ajánlani, mert ezzel nemcsak piacképesé tesszük a termést, de előkészíthetjük a magot a vetésre is, amidőn nemcsak jó minőségű, első osztályú vetőmagot nyerünk, de egyúttal nemesítjük is terményünket a nagyobb, fejlettebb magvaknak erre a célra kiválasztásával.

A vetőmag nemesítésével a termést ugy minőségileg, mint mennyiségileg emelhetjük, mely a paszuly természeténél is, mint fontos szerepet betöltő emberi tápláléknál — feladatunk közé sorolandó.

Nem megoldatlan, de mégis nehezebb feladat a magvak közé keveredett földtörmelék eltávolítása. Azokat a földdarabokat, melyek a paszuly magvainál nagyobbak vagy kisebbek, a szelelőrosta megfelelő beállításával, nehézség nélkül — könnyű szerrel távolíthatjuk el. Kiválasztása tehát csak azoknak a daraboknak, törmelékeknek okoz fejtörést, melyek a tisztítandó magvakkal egyenlő nagyságúak, mert ezeket sulyoknál fogva sem a széllel, nagyságoknál fogva pedig sem a rostákkal eltávolítani nem tudjuk. Erre a célra olyan tisztító mű lenne készítendő, melyen horzsolás, dörzsölés által morzsolatnék, apróztatnék a földtörmelék, úgy természetesen, hogy ezzel a magvak épsége ne veszélyeztessék.

Addig amíg ilyen tisztító mű birtokába jutunk — ajánljuk a többszöri lapátolást és a szelelő rostán gyors hajtással gyakori rostálását, mely utóbbinál az elaprózott, elporzott részek mindjárt — az aprózással egyidejűleg — ki is választatnak.

A levél, hüvely és szár törmelékétől a

magvakat a szelelő rostán tisztítjuk meg, amely ebben a tekintetben kifogástalan jó munkát végez.

Fényezése (doblírozás) a vetésre szánt és az erre a célra kiválasztott magvaknak nem szükséges, a piac számára is csak azokat a fajtákat készítjük elő fényezéssel, melyekért, mint keresett ujdonságokért magas árakat fizetnek.

A fényezésre külön szerkesztett gépek, még ez idő szerint tudtommal nincsenek. Lehet használni különben fényezésre bármelyik rostát, mivel horzsolásnak, surlódásnak a mag minden rostán kitéve van. A legtökéletesebb módját azonban a fényezésnek a régi módon zsákokban eszközölhetjük. Erre a munkára két ember és egy erős, érdes uj, vagy régi, de jól kiporozott zsák szükséges. A zsákot ha meghosszabbítjuk, avagy ha kettőt varrunk össze — gyorsabbá tesszük a munkát. A munka maga különben egyszerű s a következőleg végzendő: Az előkészített zsákba 20—40 liter magot töltünk, alkalmazkodva a munkások karerejéhez, az egyik munkás a zsák csücskét, a másik a száját fogja meg jól átkapcsolva, esetleg átkötve, hogy a mag ki ne ömöljön. A zsákot most az egyik, majd a másik munkás gyors egymásután löki egyik a másiknak, hogy a mag hol az egyik, hol a másik kezéhez toljon. A lökések alatt a mag úgy egymáshoz, mint a zsákhoz többször surlódva minden pörtől, reátapadt pizsoktól megtisztul és kifényesedik. Egy töltés fényezése csak pár pernyi munkát igényel, tehát két munkás egy nap: 20—30 zsákot is képes így megtisztítani — kifényezni.

A megtisztított és száraz magvakat a magtárba helyezzük, ahol 1—2 évig is eltarthatjuk minden kockázat nélkül. Kivánatos azonban, hogy a magtár száraz és szellőztethető lehessen, mert nem szellőztethető és nedves magtárban hamar megdohosodik, megromlik, amely állapotában sem vetőmagnak, sem emberi eledelnek nem használható, tehát mint ilyen teljesen elértéktelenedik. A magtár kezelését megkönnyíti az a körülmény is, hogy az egerek nem bántják s a gabonaneműek rovarrellenségei is csak akkor fordulnak a paszulyhoz, ha semmi nemű más terményt a magtárban nem találnak.

Fajták.

A paszulyoknak olyan sok változata van jelenleg termesztés alatt, hogy ebben a tekintetben kultivált növényeink között csak a burgonya veheti fel vele a versenyt. Ennek a sok fajtának — változatnak — egyenként ismertetése túlterjedne e közleménynek megadható kereten. Részletesebben foglalkozni az egyes fajtákkal egyébiránt azért sem indokolt, mivel azok között lényeges — belső — (tartalmi) különbség nem sok van. Ami az egyik

fajtát a másiktól elválasztja, amivel egyiket a másiktól megkülönböztetni lehet, azok mind külső — alaki — tulajdonságok, nevezetesen: az indák megjelenése vagy elmaradása, a virágnak, a hüvelynek színe, a magnak színe és alakja. A sokféle változatot két főcsoportra szokták beosztani, u. m. *török* vagy *csotán* és *közönséges paszulyra*. A *török paszuly* kevés változata van, s az is inkább, mint dísznövény szerepel; az erdélyi részeken *bivaly fuszulykának* hívják.

A *közönséges paszuly* több változatot mutat fel, melynek nagy számát megint két alcsoportra szokták osztani, az indák kifejlődése vagy elmaradása szerint: *karós paszuly* (*karóbab*) és *gyalog paszulyra* (*bokorbab*).

A közönséges paszuly sokféle változatáról tájékoztatást nyújt Mauthner Ödön 1911. évi tavaszi árjegyzéke, melyben 36 féle *gyalog* és 16 féle *karós paszuly* fajta van feltüntetve, a három fajta török paszulylyal szemben.

A mezőgazdaság a fehérszemű gyalog paszuly termelésével foglalkozhatik, mivel a karó beszerzése és elhelyezése igen nagyon megterheli a termelési költséget. Nem vonható kétségbe ugyan, hogy a karós paszuly jóval nagyobb terméssel fizet, mint ennek a kerti művelésben van kiváló helye, melyet még az is indokol, hogy nagyobbára a zöld hüvelye kerül fogyasztásra, s ebből a célból a közelség a zöld hüvelyek gyakori szedésére igen kívánatos.

A magvak felhasználására nézve az egyes fajták kevés különbséget mutatnak, a fehér és színes fajták között van valami eltérés abban, hogy a színesek gyorsabban megfőnek, jobban megpuhulnak s ennél fogva könnyebben emészthetők is. Ez az oka talán annak, hogy az északamerikai Egyesült-Államokban a színes fajták keresettebbek. Egy Amerikában járt hazánkfíától azonban a színes paszuly-fajták keresettségére nézve azt a magyarázatot is hallottam, hogy azért lenne Amerikában kedveltebb a színes paszuly, mivel azon a szenny, pizsok nem látszik meg.

(Folyt. köv.)

A Jurenák eke.

Az »Erdélyi Gazda« november 5.-iki 45. számában egy cikk jelent meg, »Gép- és eke-bemutató Gernyeszegen« címmel. Cikkirő röviden foglalkozik az egyes kiállítókkal és kiemeli a Jurenák eke, és a Jurenák által átalakított Sack-eke munkáját. Sok szó esett és sok cikkben emlékeztek meg gazdáink a Jurenák ekéről, annak előnyeiről, az eddig gyártott ekék felett

Magam is úgy voltam, mint sok más gazdatársam, a Sack ekénél jobbat eddig nem ismertem. Hogy a Jurenák eke oly sokat hangoztatott előnyeiről magam is meggyőződést szerezzek, egy 10-es ekét vásároltam Jurenáktól

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek!

Európaszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi ujdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

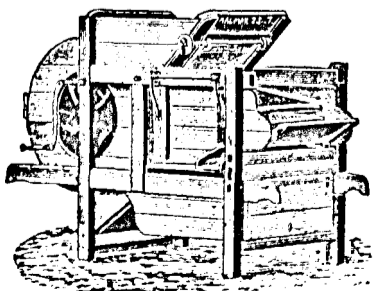
Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körút 32.

2006

Ugy hiszem nem lesz érdektelen, ha leírom tapasztalataimat, melyeket egy hónapi próba után az ekéről szereztem. Annyit azonban legyen szabad előre bocsátanom, hogy amit eddig a Jurenák ekéről irtak, az mind megfelel a valóságnak.

A Jurenák ekét, mint arról a bemutató alkalmával 300 gazdánál több is meggyőződhetett, a legkötöttebb talaju táblánkba állítottam be, egyenesen Jurenák kérésére, hogy a közönség az összehasonlítást megtehesse a többi gyáros által kiállított ekék munkájával szemben.

A munkaképesség előnye már a bemutató alkalmával is a Jurenák eke javára dőlt el, de nem volt alkalmam arra, hogy személyesen ellenőrizzem a munka haladását. A bemutató lezajlása után több időm lévén, kimértem 1200 öles parcellákat, egyet a Jurenák 10-es, egyet a Jurenák által átalakított 10-es Sack eke, egyet a 10-es Sack eke részére. Az ekék egy időben indultak, fordulónál egyszerre tértek be, s a vonó erő is egyenlő volt, de már néhány forduló után feltűnt, hogy a Jurenák eke fogatja a fordulónál bejárja versenytársait, s dacára a meleg napnak, ezen a fogaton semmi fáradtság jele nem volt látható, mely körülmény arra engedett következtetni, hogy az eke sokkal kevesebb vonó erőt igényel, mint versenyző társai, pedig 15 col széles és 7 col mély barázdát vágott, míg a többi ekék arra képesek nem voltak.

Az átalakított eke, melyet Jurenák néhány óra alatt kovácsunkkal készítettett el, ép oly szilárdan és biztosan szántott, mint az eredeti Jurenák, azonban a földszélet nem volt oly tökéletesen megfordítva, s nem volt oly széles, mint amazé; fogni azonban egyike sem kellett, s ha néha mégis megtörtént, hogy kő lökte ki, nem dőlt el, hanem miként a Jurenák eke iparkodott a talajba belefurodni, s mert a béres minden figyelmét ökreinek hajtására fordíthatta, innen van az, hogy többet is bír dolgozni, mint bármely más eke. Míg az eddig használatban levő összes ekéknél, s így a Sack ekéknél is, az első ökröket nem tudjuk kellően kihasználni, addig a Jurenák ekénél ökreinket jól és egyenletesen kihasználhatjuk, nem lévén szükség az eke tartására.

Nem azt szándékozom bizonyítani, hogy pl. a Sack eke nem jó, de kísérleteim arról győztek meg, hogy ennél jobb ekénk is van már, és ez a Jurenák eke.

A kimért parcellát a Jurenák eke ily rövid őszi napon is kiszántotta, az átalakított eke másnap is szántott 2 órát, a Sack eke 3 órát, míg az 1200 öles holdjaikat kiszántották.

Lássuk most már a Jurenák ekét részleteiben is. A taliga lehető legegyszerűbb, könnyű és erős. Azokra eső után sem ragad rá a sár, mert csak 4 küllője van, s nem 8—10 drb., mint más ekéknél, s ennél az elmés szerkezeténél fogva nincs kitéve annak, hogy a sár a taligáról a tengelyhez jusson, s azt rövid idő

alatt kikoptassa, mert a tengelyek kikopása okozza az ekék bizonytalan, ingadozó járását, s évente tetemes javítási költséget gazdájuknak, s még sincs módjában úgy kijavítani, hogy többször is évente ne kerüljön a kovács műhelybe. A kereknek megfelelő módon történt beállítása által egy perc alatt »Bóni« rendszerűvé lehet átalakítani, s akkor a tengely fordul a kerekkel egyidejűleg, s így a kopás is egy helyen történik. Az egész tengely egyszerű vánkoston mozog, hol olajjal egyszer havonta megkenve, hangtalanul forog. Az egyszerű vánkoston van elhelyezve a vonó lánc, ez a praktikus elhelyezés oldotta meg az eke biztos járását, t. i. hogy nem kell fogni. E vánkoston nyugszik a csuklós gerendely, a gerendely és a szarvak közé van elhelyezve az a szabályozó készülék, mellyel az eke mélysége menetközben is szabályozható.

E szabályozó készülék lakattal csukható el, s a béres nem babrálnhatja egész nap ekéjét, hogy azt a földből kiemelje és ezáltal ökreinek kedvezzen és gazdáját sekély szántás által megkárosítsa; hanem be kell látnia, hogy tul jártak az eszén és úgy kell egész nap szántania, ahogy reggel ekéjét beállították.

A kettős rendszerű csoroszllya, elmés szerkezeténél fogva annyira összevágja a földhasábát, hogy a pórhanyítás ezáltal sokkal könnyebb mint bármilyen más eke után. A kormány praktikus volta fordítja meg a földet, úgy hogy oldalas helyen is jobban fordít, mint bármely más eke egyenes területen.

Próba szántás után még feltűnőbb volt a Jurenák eke munkaképessége, mert azután nem volt a fogatok járása szabályozva, hanem úgy haladhatott mindenik, a hogy az eke vonó ereje megkívánta.

Igy szánt a Jurenák eke nálam ma is, 12 óra alatt 1600 öles területet, míg az átalakított 1300-at s a Sack eke csak 1200 ölet normális hajtás mellett. Nagy különbség tehát 400 ölet szántás többlet egy ekénél ott, ahol 15 eke jár, mert ha az mind Jurenák eke, 6000 ölet szántás többletet jelent 12 óra alatt, ami viszont öt Sack eke munkájának felel meg.

Hogy pedig 15 Jurenák eke és 20 Sack eke fogat, mily óriás költség különbözetet jelent, annak kiszámítását próbálja meg az, aki a mai nehéz cselédviszonyokkal küzd.

Mindezeket előre bocsátva, azt hiszem minden számító gazda beláthatja, hogy a Jurenák eke: a jövő ekéje.

Pálffy Dezső intéző.

A baromfiak gondozása és a baromfiólak.

Igen sok gazdaságban azt látjuk, hogy a baromfi az éjket az istállóban a jászlakon, vályukon, az udvaron kocsikon, létrákon s más eszközökön, a kocsiszinben, fákön stb. tölti, minek következtében a ragadozó állatok

őket gyakran megdézsmálják, megbetegednek, az így elhanyagolt tyukok keveset vagy idegenhelyeken tojnak, ahol a tojások vagy elromlanak, vagy ellophatnak. Ennek oka abban rejlik, hogy a baromfiólak célszerűtlen berendezéssel bírnak, melyek többnyire az istállóban valamely zugában, a lépcső alatt vagy a kocsiszinben vannak lécből összetakolva, a hova se levegő, se világosság nem ér jórformán.

A baromfi ilyen viszonyok közt mindenféle rovarok élőszködnek, ami miatt éjjel nem nyugodhatik, betegeskedik, soványodik, a tyukok nem tojnak. A tisztátalan, dohos levegőjű istállóban tartott tyukok többnyire megkoszosodnak, amit arról lehet megismerni, hogy lábaik csupa varral vannak tele; s olyanoknak látszanak, mintha meszes pikkelyekkel volnának borítva, s azért sok helyen az ilyen tyukokat meszes lábu tyukoknak is nevezik. E betegség a bőrt rendkívül izgatja s azért a beteg tyukok minduntalan lábaikat csipkedik, minek következtében a kosz csakhamar a fejre és a nyakra is áterjed.

Tisztátalan, rossz levegőjű istállóban vagy ólakban növényi elősdiék is jelentkeznek; a tyukok tarajának halványsága, s nyak és fej csupaszsága olyan gombáktól keletkezik, amelyek a tollak tövét támadják meg, minek következtében ezek kihullanak.

Hogy az istálló ne legyen különféle betegségek forrása és támasztója, szükséges, hogy tisztán tartassék, még pedig nem úgy, hogy évenként egyszer kitisztattatjuk, hanem annyiszor, a hányszor szükségesnek mutatkozik; kitisztítás után hintsük be tiszta homokkal, timárcserrel, pelyvával vagy szecskával. A rudakat, melyeken a baromfi ülni szokott és a fészkeket szintén tisztán kell tartani, a fészkekbe friss szénát tegyünk, homokot, kénport, dohányport, kamillaport vagy rovarport hintsünk, azonkívül igen célszerű s a baromfi egészsége érdekében igen kívánatos, hogy az ólakat évenként legalább kétszer a kitisztítás után kimeszeltessük.

A rovarok ellen egy igen hathatós szer abból áll, hogy reggel, miután a baromfit kibocsátottuk, egyenlő mennyiségű klórmész, sósav és vízből álló folyadékot állítunk az ólba s aztán jól bezárjuk. Célszerű az elégetett kén is. Magától értetik, hogy a füstölés után este az ólat jól ki kell szellőztetni. A ludakat és kacákat megfüröztetéssel tisztíthatjuk meg legjobban a rovaroktól; fürösztetni különben a tyukokat is lehet. Az ól csak éjjelre szolgál a baromfinak tanyául és védelmül; gondoskodnunk kell tehát arról, hogy nappalra is legyen alkalmas tartózkodási helyük. A tojó- és tenyészbaromfit lehetőleg téres udvaron kellene tartani, vagy ahol lehetséges, külön elkerített pázsitos helyet kellene számára fentartani, amelynek száraz, meleg helye van, s amelyben fák és bokrok árnyékot nyújtanak s talaja legalább egyes helyeken laza és homokos. Kemény talaju udvaron pedig egyes helyeken homokot és meszes törmelékot hintsünk ki, nemkülönben száraz, könnyű földet, hogy a tyukok homokban és mészben kapargálhassanak s ebbeli szükségüket kielégíthessék. Igen célszerű az is, ha szabad helyeken, az udvaron vagy a kertben néhány magasabb ülőhelyet csinálunk számukra; s arról is gondoskodunk, hogy szél és eső ellen biztos helyre menekülhessenek.

Az udvar és az ivóhelyek, vályuk vagy kövezett vízmedencék szintén tisztán tartandók, nehogy a tyukok esetleg szőr, vagy hajcsomókat, csontszilánkokat s nagyobb tojás-

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kékjelű és finom angol és francia zsebkendőök.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálós ingek és kabátok.

Fiú és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utóda

fehérnemű, vászon és szőnyegnagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

2005

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szak-szerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipkefigyönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

héjdarabokat találjanak és nyeljenek, amiből könnyen nagyobb baj származhatik a torkukban s esetleg meg is fulhatnak.

Télen különösen gondot kell a baromfira fordítani, mert ekkor kevesebbet lehetvén a szabad levegőn, s kevesebbet mozoghatván, a különféle betegségek iránt sokkal fogékonyabb. A fő, hogy tartózkodási helyüket tisztán tartásuk s ne koplaltassuk. A baromfi jó táplálása és kellő gondozása hálás dolog, amit a tyukok azzal hálálnak meg, hogy télen is tojnak, amidőn a tojások tudvalevőleg legdrágábbak. A télen át jól tartott tyukok sokkal korábban költenek, mint a többiek, melyeket csak úgy tartottak, hogy épen éhen nem vehettek.

Ami az etetést illeti, legcélszerűbb, ha télen reggel fehérje és zsiradékus lágy eleséget, este pedig szemes eleséget adunk a baromfinak. Reggel azért jobb lágy eleség, hogy a gyomrukba is azonnal jusson belőle valami, ne csak a begyük teljék meg vele; este pedig azért adjunk nekik szemes eleséget, hogy emésztési szerveik éjjel is kénytelenek legyenek működni s meleget fejleszteni a testben. Éppen ebből a célból nedves, esős és hidegebb időkben több szemes eleséget adjunk a baromfinak, mint meleg, száraz időkben.

Télen száraz, hótalan helyen trágyát vagy szecsát hintsünk fel meglehetősen vastag rétegben s keverjük közéje gabonaszemeket, homokot vagy faltörmeléket, hogy szorgalmasan kapargáljanak benne, ami nagyon javukra válik. Télen — 8—10 C. foknál nagyobb hidegben nappal se bocsássuk ki a baromfit az istállóból.

Az itatásra télen kiváló gondot fordítsunk, s mindenekelőtt arra fektessünk nagy súlyt, hogy nagyon hideg, vagy éppen fagyos vizet a baromfi ne kapjon. Az udvarnak valamely száraz, napos helyén a már említett anyagokból porföldöt csináljunk nekik, ellenben a ludak és kacsák számára vízfürdőről gondoskodjunk.

A vedlés alatt szintén jól etessék és tisztán tartsuk a baromfit. Minél melegebb az idő, minél jobban védjük a baromfit a vedlés alatt a hidegtől és nedvességtől, minél jobban tápláljuk, annál gyorsabban esik át a vedlésen, minél kevesebb és minél silányabb eleséget kap ez idő alatt, annál tovább tart az s annál később kezdenek tojni.

A baromfiótlakat, különösen zordonabb, hidegebb vidékeken lehetőleg védett helyen állítsuk fel; legcélszerűbb, ha más, nagyobb épületbe állítjuk, vagy valamely fal mellé építjük, amely a szeleket fentartja. Azokat a baromfiótlakat, melyek más épületben állanak, rendszeren nem kell más módon az időjárás ellen védeni, ellenben a szabadon állókat télen vastagabb fallal kell ellátni, hogy a hideget feltartsa s a benne levő baromfit a meg-hüléstől megóvjá. A fából való baromfiótlakat szalmával vagy szalmastrágyával szokták sok helyen betakarni és körülvenni, vagy kettős falakkal látják el, s ezek közé hamut vagy fűrészport tömnek, mely anyagok, mint rossz hővezetők, az ólban levő meleget visszatarthatják. Külön fűteni a baromfiótlakat csak igen nagy hidegben szokták, vagy pedig olyan ólakat, amelyekben érzékenyebb, finomabb baromfifajok vannak, vagy pedig akkor, ha a korai keltetést akarják előmozdítani. Ha a baromfiótlban levő és a külső hőmérséklet közt igen nagy különbség van, ez a baromfi egészségére ártalmas lehet; jobb ha inkább

alacsonyabb, de állandó hőmérsékletben vannak. A fődolog az, hogy a baromfi éjjel melegen ülhessen; legmegfelelőbb neki a 4—6 C. fok melegség.

Legjobb a téglából épített baromfiótlak, a melyek jól be vannak vakolva és ki vannak cementezve. A téglából épített falak sokkal jobban vissza tartják a hideget, szelet stb. mint a fából való. A falazat lehetőleg sima és tiszta legyen.

A baromfinak, mint minden élő lénynek levegőre és világosságra van szüksége, mely célból a baromfiótlakat ablakokkal látjuk el, de úgy, hogy az ól azért a léghuzamtól ment legyen. Legjobb ha az ablakok legalább 50 cm.-nyire az üllrudak fölött vannak a falakban. A ablakokat még félretolható deszkaajtókkal vagy redélylyel is lássuk el, hogy az ólat szükség esetén besötétíthessük. Belül pedig sodronyhálózatot alkalmazunk az ablakokra, hogy ragadozók be ne juthassanak s az ablaknak röpdülő baromfi az üveget ki ne törhesse. Az egyik falban feltolható s leereszthető ajtó legyen a baromfinak ki- s bejárására; az ápoló számára az ellenkező oldalon legyen az ajtó. A baromfi számára való ajtó nappal nyitva legyen, éjjelre pedig úgy zárjuk le, hogy hivatlan kezek ki ne emelhessék.

Ami a baromfiótlak nagyságát illeti, megjegyzendő, hogy egy akkora ól, amelyben 20—30 tyukot akarunk elhelyezni 2 méter magas és széles és 3 méter hosszú legyen; ezenkívül úgy legyen építve, hogy a fészkek alatt még 20—30 csirke és 10—15 kacsá számára legyen elég hely. Igen célszerűek azok a baromfiótlak, amelyek úgy vannak építve, hogy alól a ludak és kacsák számára van hely, ezek fölött pedig a tyukoknak.

Az üllrudakat lehetőleg egyenlő magasan helyezzük el, mert a tyukoknak az a szokásuk, hogy rendszeren a legmagasabb helyet választják, miből aztán az ólban, ha az egyik rud magasabban van a többinél, veszedés, tolakodás támad, mert mindenik tyuk a legmagasabb rudra repül s ott akar maradni. A rudakat oly magasan helyezzük el, hogy a tyukok könnyen fel- és leszállhassanak, legcélszerűbbek a tompaélű lécek erre a célra. A tartósság és egészség szempontjából célszerű, ha a rudakat kreoizottal vagy karbolineummal impregnáljuk.

Rendes baromfitartók az ólakban a rudak alá deszkát tesznek azért, hogy a ganaj erre hulljon s az ólat ily módon könnyebben tisztíthassák.

Végül még a fészkeket illetőleg azt kell megjegyeznünk, hogy legcélszerűbb, ha azokat úgy elkülönítjük egymástól, hogy a tojó vagy kotló tyukok ne láthassák egymást.

—n.

A borok megtöréséről.

A borok megtörése többféle okból eredhet. A megtörés jelensége általánosságban akkor áll be, ha a bor olyan anyagokat tartalmaz, melyek a levegő oxigénjének hatása folytán oldhatatlanokká válva, a bor tisztaságát, valamint ízét is többé-kevésbé megzavarják.

A bornak ilyenmü zavaródását minden lefejtés után mindaddig észre lehet venni, míg a bor teljesen nem érett, s ez a jelenség nem is tekinthető borbetegségnek, mert hisz a lefejtéssel épen azt célozzuk, hogy a fiatal borban mindenkor jelenlevő oldott fehérjefélék — a legtöbb valódi borbetegség fészkei —

oldhatatlan alakban kiválasztassanak. Vannak azonban olyan körülmények, a melyek között e normális folyamat abnormis alakot ölt, midőn a bor huzamosabb időn át — sőt évek folytán — mindig újra s újra zavarodik, megtörik.

E betegségnek nevezhető jelenség leggyakrabban olyan borokon mutatkozik, amelyek esős években, rothadó szőlőből készültek, avagy mustkorukban — vagy még azontul — kocsányokkal, esetleg a levegő szabad hatása mellett, huzamosabb ideig érintkeztek. Különösen gyakran észlelhető a szóban levő jelenség az olyan évfolyamatok után, a melyek esősek s hűvösek voltak, s a szőlő nem érhetvén meg teljesen, cukorban, illetőleg alkoholban szegény, gyenge bort adott, s ha, a mint ez a jelzett körülményeknél (főleg alacsony függő szőlőfajtáknál) vajmi könnyen megeshetik, a termés többé kevésbé iszapossá vált: a méz hatása miatt savban is szegény bor, bármely káros hatásnak, s így a megtörésnek is szerfelett alá van vetve. A kellő savtartalom hiánya okozza — mellesleg említve — azt is, hogy gyakran épen a legjobb déli fekvések, avagy az igen jó évjáratok szelid, lágy borai hajlandók a megtörésre.

Könnyű belátni, hogy e bajon kétféleképpen segíthetünk: vagy megakadályozzuk a fentjelzett boralkatrészek oxidációját a bornak a levegőtől való elzárásával, vagy pedig ellenkezőleg bőven kell szellőzni, fejteni, hogy az oxidálásra hajlandó anyagok mind tökéletesebben s gyorsabban választassanak ki belőle.

A mi az első eljárást illeti: a levegőnek a borhoz való jutását, ha csak légmentesen dugasztott palackokban nem fejthetjük, úgy lehet megakadályozni, ha valamely, a jelzett fehérjeféléknél még könnyebben oxidálódó anyagot, kénessavat vetünk a borba, a mi nemcsak az idegen anyagok oxidációját gátolja, vagy legalább késlelteti, hanem a már képződött oxidálási termékeket — részben — szétbontja, tehát a már kivált csapadékot részben feloldja.

E szer alkalmazása azonban igen nagy óvatosságot és szakismeretet kíván, mert nagy mennyiségben megakasztja a bor további, érését, nem is szólva arról, hogy ízét s egészséges voltát, valamint a vörös bornak szinét is tetemesen csorbitja.

Az ellenkező eljárás, hogy a levegőnek lehető szabad hatást engedjünk, gyakori lefejtések révén érhető el; valahányszor a képződött zavarodás leülepedett: a megtisztult bort üledékéről lefejtéssel rögtön le kell önteni, avagy a leülepedést meg sem várva, leszűrni; megeshetik, hogy ennek szüksége igénis gyakran fog megújulni, annyira, hogy az ilyen „megkínzott” borok zamata — részben legalább — szintén az oxidáció áldozatává válik. Ilyen esetben azonban siettetethetjük az egész kezelést azzal, hogy lefejtés után 1—2 nappal gyenge kénesséval összekötte derítjük; a csapadék, a mint rétegzetesen képződik és leülepedik, magával ragadja a levegő hatása következtében megtört fehérjeféléket, s a kis mennyiségű kénessav megóvjá a bort a további oxidációtól. Említeni sem kell, hogy a kénessav gyakori ismétlésétől, a fentjelzett oknál fogva óvakodjunk, s hogy e szert ne alkalmazzuk olyan, főképp fiatal borokra, a melyek még nagyobb mennyiségű fehérjeféléket tartalmaznak, mert ezzel épen célunk ellen cselekednénk.

A derítést illetőleg még egy-két megjegyzés teendő.

Megeshetik, hogy a csersav olyan csekély mennyiségben van jelen, hogy a derítés

<p>Kitüntetések:</p> <p>Arad Pancsova Budapest Szófia Belgrád Szeged Borlin Szatmár Lofwin Szabadka Lugos Temesvár Nagybecskerek Veszprém Nagyvárad Wien Pozsony Zenta Pécs</p>	<p>Fajbaromfi!</p> <p>Fajbaromfi!</p>	<p>Reitter Oszkár</p> <p>főkapitány,</p> <p>fajbaromfi gazdasága, Nagybecskerek.</p>		<p>Állami nagy aranyérem!</p> <p>Hófehér óriás nagy angol emdeni liba . . . 25 . . .</p> <p>Hófehér óriás nagy pekingi kacsá . . . 10 . . . 8</p> <p>Hófehér Wyandotte (amerikai kintinó téli tojok) . . . 10 . . . 8</p> <p>Hófehér Orpington . . . 10 . . . 8</p> <p>Sárga Orpington . . . 10 . . . 8</p>
		<p>Angliából</p> <p>hozott telivér, fajtisztá, legelsőrendű állatok</p>		

Külföldi és hazai legelső és legnagyobb kitüntetések.

sikere rajta mulik; ezen tiszta cersav (tannin) vagy pedig (a mi olcsóbb) friss szőlőmag gyenge alkoholos kivonattal segíthetünk. A cersav illetőleg a fehérje mennyiségének helyes eltalálása tapasztalat dolga, mindenképen ajánlható e célból kisebb mértékben (pl. 1 liter) próbaderítést tenni, s hatásának megfigyelése után indulni.

Altalában véve fehér borok derítésére hektoliterenként 2—4 gr, vízahólyag, illetőleg 6—8 gr. zselatin alkalmazandó; a vörös borok, a melyek rendes érési folyamatukat minden derítés nélkül érik el, ha megtörés, porosodás stb. folytán a derítés szüksége előáll, legjobban tojásfehérjével vagy zselatinnal (10—12 gr.) derítendő.

Igen fontos körülmény továbbá a bor szesz- és savtartalma; minél csekélyebbek ezek, annál kevésbé sikerül a derítés. A cersav sulyegysége ugyanis annál több fehérjét választ ki a borból, minél nagyobb szesz- s főleg savtartalma; gyenge s lágy borok ennél fogva sikeres derítés céljából erősebb, illetőleg savanyubb borral keverendők és pedig oly mértékben, hogy a szesztartalom 10—12 vol.-%-ra, a savé pedig 6—8%-ra emelkedjék.

Az eddig elmondottak után önként értendő, hogy különben egészséges fiatal borokat, amelyek nagyobb fehérje tartalmuknál fogva, a levegő hatása által megtörnek: nem kell deríteni; ezekre mindaddig, míg e jelenség beáll, a megtörési csapadéktól való szorgalmas lefejtés a leghelyesebb eljárás, azon esetben, ha a nagyobb fehérjetartalom, s a vele járó megtörési hajlam, tökéletlenül lefolyt erjedés következménye: ismételt erjesztést lehet ajánlani, mint oly módszert, amely az oldott állapotban levő fehérjét a leggyorsabban s legbiztosabban kiválasztja. Szüret idején, midőn erjedésben levő must, vagy tiszta egészséges borseprő áll rendelkezésre: ezt az eljárást igen sok ilyen megtörő borra legmelegebben lehet ajánlani; különösen megjegyzem azonban, hogy ugy ezen, valamint minden más esetben is az erjedés befejeztével a bor minél hamarabb lefejtendő, mivel hosszabb állás alatt a bomlásnak induló erjesztő sejtekből — melyek a borseprő fő tömegét alkotják — fehérje félék, avagy ezek bomlás-termékei mehetnek át a borból.

Ha a megtörés fogalmát bővebben értelmezzük, nemcsak a fentebb elmondott, hanem bármely okból keletkező zavarodást is ide kell sorozni; erre rászóghatnak azok az anyagok, a melyeket a bor rothadó fából (kádak, hordó-dongák), avagy vassal való érintkezése révén vesz fel.

Ez utóbbi okból ered a „fekete törés“-nek nevezett jelenség, mely ugyancsak a levegő hatása következtében oldhatatlan alakban kiváló cersavas vastól jő létre. A kiálló, vagy rosszul fedett vascavarok, szögek s több effélékből a must vagy bor bizonyos mennyiségű vasat old fel, mely a szénsavval telt folyadékban, mint szintelen cersavas vasoxidul oldott állapotban van. A mily arányban a levegő az erjedés befejeztével hozzáférhet s a savtartalom borkőkiválás, oxidáció stb. folytán csökken, olyan mértékben képződik az oldhatatlanná váló cersavas vasoxid, a mely az egyuttal megtört fehérjefélékkel együtt hásonló színű üledéket ad. Minthogy e jelenség — ha ugyan a rosszul tartott edényekben a bor nemcsak vassal, de penészszel s más

gombákkal nem érintkezett — tisztán chemiai folyamatnak tekintendő, a melynek lefolytával a baj el is mulik: a szükséghez képest gyakori lefejtés az egyedüli, amit ilyen esetben alkalmazni kell. Persze, hogy a fekete törésen átment vörös borok, színüket részben, vagy teljesen menthetetlenül elvesztik.

A fekete törés megakadályozására ugyanazon módszert alkalmazhatni, a melyről már fentebb volt szó. Mindazonáltal ezt az eljárást nem ajánlanám mert feltéve, hogy ügyesen végzett kénezással az épen jelzett eredményt el is érjük: ez mégis csak vagy ismételt kénezással állandósítható, vagy pedig bizonyos idő múlva a bor mégis megtörik.

A bor színe helyreállításának értelmezése — megvallom — első pillanatban csaknem lehetetlennek látszott, s most is kevésbé vagyok hajlandó az olyan észleletnek helyesítésében, mint a mely a meg törésétől színvesztett bor színének magától való megújulását állítja, hinni.

Hogy a törési csapadékról lefejtett bor színe idővel sötétebbé válik: annak magyarázatát — esetleg — a bor kivonatanyagának, s jelesen a cersavnak oxidációjában kereshetjük; de az ezen humosus anyagok képződése folytán előálló szín inkább barnás, s a sillerborok világosabb színével nem egykönnyen tévesztendő össze; tudomásom szerint a töréstől elhalványult bor színe helyreállításának csak egy módja van, egészséges a festőanyagban dus boral való összeházasítása; olyan manipuláció ez, a melyen a sillerborok — mint-hogy ezek a nagy kereskedelemnek egyáltalában nem cikkei — a borkereskedők pincéiben rendszeresen átmennek, hogy ilyképp (szerbdalmát stb. sötét s fanyar borokkal keverve) — mint vörös borok — jóval nagyobb áron hozassanak piacra.

Dr. E. J.

IRODALMI SZEMLE.

Az O. M. G. E. huszadik évi jelentése. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület december 8.-án tartja évi rendes közgyűlését. Ezzel egyidejűleg küldik szét az egyesület huszadik évi jelentését magában foglaló évkönyvet is, mely nemcsak az O. M. G. E. fokozódó jelentőségű működésének hűsége memoárja, hanem becses forrásmunka mindazok részére, akik az elmúlt érzendő gazdasági és szociális történetét tanulmányozni óhajtják. A jelentés bevezető soraiban utal az argentinai husbehozatal és a szerb élőállatbehozatal szabaddá tétele érdekében megindított hatalmas mérvű agitációra és erősen kárhoztatja, hogy az osztrák és magyar szociálisták, valamint az osztrák és magyar iparos és kereskedelmi körök úgy tárgyalják a husdrágaság kérdését, mintha az kizárólag magyar specialitás volna, vagy mintha az csakis az élelmi cikkeknel volna tapasztalható. Nem volt helyes a beszámoló szerint a több ezer tonnát meghaladó argentinai huspróbaszállítvány Bécsbe való beengedése. S helytelen volt az osztrák kormányval való újabb tárgyalás is. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy a magyar kormány követeléseit az osztrák kormány saját jószántából teljesíteni soha sem fogja s így csak az az egy reménye lehet a gazdaközönségnek, hogy az ilyképp megszakadt tárgyalások később sem fognak ered-

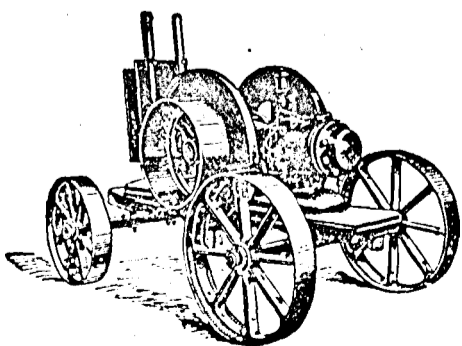
ményre vezetni. A múlt év gazdasági eseményei közül, mint általános érdekűt, különösen kettőt emel még ki a beszámoló jelentés. Az egyik a polgári perrendtartás keretében a könyvkiadást alapján való perelhetőség kérdése, a második a bitumenszerű anyagok állami monopollá való nyilvánítása. Mindkét kérdésben sikerült a gazdatisáadalom álláspontját érvényesíteni. Ezen általános megállapítások után négy részben az egyesületi működés részleteivel foglalkozik az évkönyv. Kiterjeszkedik az O. M. G. E. szorosán vett mezőgazdasági érdekek szolgálatában végzett munkásságára, tárgyalja az egyesület szakértelem fejlesztése körüli tevékenységét, foglalkozik a kiállítások, versenyek és vásárok ügyével, majd az egyesület belételeivel. Érdekes világot vetnek különben az O. M. G. E. nagyarányú működésére a következő statisztikai adatok. A postai ügyszámla 53.564 darabot tett ki. Tartottak közgyűlést, 5 igazgatósági ülést és mintegy 55 szakosztályi és egyéb üléseket. Az egyesület vagyona 20.444.04 korona. Van 375 alapító és 4862 évdíjas, összesen 5237 tagja. A közel 400 oldalas könyvet Lőherer Andor visszaemlékezése egészíti ki, Kodolányi Antalról. Az egyesületi tagok az évkönyvet ingyen kapják. Mások a »Patria« irodalmi vállalatnál rendelhetik meg.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Patkány-irtás.** Egy német gazda az alábbi módon egy éjjelen át néha ötven patkányt is összefogott egy hordóban. A hordó fenekén élére állított egy téglát és a hordó a téglá színéig megtöltötte vízzel. A hordó tetejét pedig vastag papírral leköttötte. A hordó deszkát támasztott hozzája és piritott szalonnát szórt el a tetején gerezdekben. A patkányok nagyon ravaszak lévén első éjjel alig tettek kárt az orcsiklandozó peccenyében. Második éjjel már erőt vett ovatosságukon a torkosság és a szalonnát mind felfalták. Harmadik éjjel már tömegesen siettek a peccenyére; csakhogy ekkor a gazda a szalonnagerezdeket már fehér-cénnával odaférelte a papiroshoz és azt közepén keresztalakban átvágta. Amint az első torkos felszaladt a tetőre, nyomban bebukott a vízbe. Ott sietett a téglá kiálló csucsára ülni és vészjelt adott társainak. Ezek aztán a segélykiáltásra, összetartó ösztönükből folyólag egyenkint odasiettek, utóbb azonban mindnyájan a kiálló téglára kívánczozva, egymást fojtogatták a vízbe. Ajánlatos e módszer különösen tyukólag védelmében, mert mérget elhinteni veszélyes. Állítólag a napraforgómag méreg a patkányra nézve, ha jóllakik belőle. A naftalin szagától is menekül, míg az erős. A patkány, mint minden rágcsáló, nagyon tiszta testű állat; azért ha a tyukketrecet bekátrányozott zsákdarabokkal fonjuk körül, elvándorol a vidékről.

+ **A keltetőgép hőmérséklete.** Gyakorlati észleletekből következtetve nem mindegy az, hogy ennyi meg ennyi legyen a keltető lokalitásban s a gépben a meleg, akár mérsékelt az éghajlat, akár hideg, vagy forró, amely alatt a keltetést végzik.

A mérsékelt éghajlatot véve, amely pl. hazánkban dominál, egy gyakorló tyukász megfigyelései szerint maga a keltető lokalitás legjobb, ha (kellő jó levegő és nedvtartalom mel-

Oberurseli Motorgyár Részvény-Társaság Oberursel

Legbiztosabb hajtóerő a

G N O M

Iroda és raktár: Bécs, VI/1., Gumpendorferstrasse 72/E.

magánjáró benzín- és nyersolajmotor.

5000-nél több motor üzemben. Könnyen kezelhető. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 2579

lett) állandóan 15 C. foku meleg. A gépben fentartandó hőfokra nézve ez a gyakorló tyukász a következőket mondja:

Lud és kacsza részére legyen a hő az 1—14 napon 38 $\frac{1}{2}$ C.-tól 39 fokig; a 15—25 napon 39 $\frac{1}{2}$ C. s a 26—28 napon 40—40 $\frac{1}{2}$ C. fok.

Tyuk részére az 1—4 napon 39 C., az 5—15 napon 39 $\frac{1}{2}$ C., a 16—20 napon 40 C. s a 21-ik napon 40 $\frac{1}{2}$ —41 C. fok. M. K.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Körrendelet. Valamennyi városi és vármegyei törvényhatóságnak, Folyó év november 11.-én 12124 szám alatt kiadott körrendeletben a négy hetes kornál fiatalabb borjukra vonatkozólag azt a korlátozó rendszabályt léptettem életbe, hogy ily borjak helybeli vásárra vagy más községbe (városba) csakis annyjokkal együtt hajthatók vagy szállíthatók.

Eme rendelkezésemel ezennel olyképen egészítem ki, hogy a négyhetes kornál fiatalabb borjaknak anyjuk nélkül való forgalombahozatalát egyáltalában megtiltom.

Jelen rendeletem megszégését az 1879: XL. t.-c. 1 §-a alapján kihágásnak minősítem, mely kihágás 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén megfelelő elzárással büntetendő.

Budapest, 1911. november 18.

Gróf Serényi s. k.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Gazdanapok Budapesten.** Tömegesen érkeznek a részvételi bejelentések az Országos Magyar Gazdasági Egyesület december 8-iki közgyűlésére és a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének december 9-én tartandó XVI. nagygyűlésére, melyre a vidéki gazdasági egyesületek öt-öt tagot, az O. M. G. E. pedig harminc tagot szokott delegálni. A Köztelek nagytermében lefolyó gyűlések iránt megnyilvánuló nagy érdeklődés az adminisztratív ügyeken kívül tárgyalásra kitűzött kérdések közérdekű voltával magyarázható. Kiemelkedő pontja lesz az O. M. G. E. közgyűlésének Desseffy Burél gróf. az egyesület sok éven át volt érdemes elnöke arcképének leleplezése. Az ünnepi beszédet Mezey Gyula mondja. Az arcképet Benczur után Eder Gyula festette meg. A szövetségi nagygyűlés legfontosabb tárgysorozati pontja a választói jog reformjának kérdése lesz, a mely iránt már a szakosztályi tárgyalás alkalmával igen élénken érdeklődtek. Az O. M. G. E. közgyűlését követő Károlyi Sándor-emléklakomát a Deli-féle vendéglőben tartják meg december 8-án déli 1 órakor. A lakomán a közéleti előkelőségek nagy csoportja fog megjelenni. Az emlékbeszédet a Károlyi-billikkommál Apponyi Albert gróf tartja. A gazdahéttel kapcsolatos gazdasági előadások már december 7-én délután kezdődnek és bezáróan december 9-én minden délután megismétlődnek. A Máv. és a kezelésében levő helyi érdekű vasutak vonalain való kedvezményes utazásra jogosító igazolásokat legkésőbb december 2-áig 40 fillér postabélyeg beküldése mellett kell kérelmezni az O. M. G. E. titkári hivatalánál (Budapest, IX., Köztelek-utca 8. I.). Ugyanitt kel jelentkezni a Károlyi Sándor-emléklakomára is. A részvételi jegyek terítékenként 8 korona árban előzetesen december 4-éig váltandók meg.

— **Őszi állatdíjazások.** Csikvármegye Gazdasági Egyesülete a földmivelésügyi m. kir. minisztérium segítségével november 13-án Kásonaltizen, 14-én Csátószegen, 15-én Menaságon, 16-án Várdotfalván, 17-én Szépvízen és 18-án Gyimesközéplakon állatdíjazásokat tartott, melyeken 258 kiállító 72-drb. egy éves üszőt, 69 drb. két éves üszőt, 191 drb. borjas és hasas tehenet és 389 drb. sertést állított elő díjazásra. Kiosztott 110 kiállító között 1975 kor. díj s a községi kanok gondozói közt 90 kor. jutalom azonkívül 19 tenyésztő dicsérő oklevéllel tüntetett ki.

Az állatdíjazások iránt a gazdaközönség évről évre fokozottabb érdeklődést mutat s a díjazásokra felhajtott állatállomány minőségéről kétségtelenül meg lehetett állapítani, hogy a vármegyei állattenyésztés gyors lépésekkel halad előre. Ma már minden község igyekszik minél jobb apaállatokat beszerezni s ezzel a állattenyésztésnek okszerű és jól jövedelmező irányt adni.

— **Az O. M. G. E. üzemi bizottsága** Förster Jajos elnöklésével tartott ülésen Krolopp Hugó országgyűlési képviselő, titkár indítványára elhatározták, hogy december hónap folyamán számtartási tanfolyamot rendeznek a Közteleken. A tanfolyam előadója Ormándy János gazdasági akadémiai tanár lesz.

— **Komlótermesztési és értékesítési oredmények 1911-ben.** Elég jó tavasz után, s aránylag kevés helyen fellépett anomália nyomán jó közepes termésű évnek mondható 1911. Az ország cca. 1455 kat. holdnyi komlóskertjeiben a következő átlagtermések voltak főbb termővidékenként (a zárjelben az 1910-iki eredmények vannak!) *Királyhágóntul* 412 kgr. (393'6), *az Alföldön* 587 (570), *a Dunántul* 239 (340), *a Felvidéken* 510 (384) kgr. termelt kat. holdanként — *az országos átlag tehát 437 kgr.* A maximális termések átlaga 861'2 kgr., mutatja azt az eredményt, mely felé a termelésnek törekedni kellene. *Az értékesítés,* illetve áralakulás 20 esztendő óta nem volt ilyen jó (kivált, ha sokan már júliusban *elővetelben* el nem kótyavetyélték volna 200—300 koronán a termést!) *A Királyhágóntul* 100 kilónként 543 kor. (150), *az Alföldön* 588 (195) kor., *a Dunántul* 407 (216) kor. és *a Felvidéken* 685 (156) kor. volt az átlagár, = *országos átlag 555'7 kor.,* a legnagyobb árak átlaga 804 kor. volt. Az országos átlagok szorzatából kat. holdanként 2428 kor. *nyers jövedelem.* illetve levonva az évi terheket, kiadásokat stb., 1600 kor. *tiszta jövedelem* mutatkozik.

— **A kertészet fejlesztése.** A földmivelésügyi kormány által szervezett központi, kertészeti véleményező bizottság Tervev Imre miniszteri tanácsos elnöklésével ülést tartott, melyen foglalkoztak a termelési központok fejlesztésével és annak a véleménynek adtak kifejezést hogy e téren nagyobb eredményeket csak akkor lehetne elérni, ha a beruházás érdekében alkalmasabb területeket bocsátanának a városok a kertészet rendelkezésére. A külföldről még mindig nagy mértékben beözönlő mag-invázió ellen magtermelési kísérleteket kívánnak végeztetni. Együttal óhajtják, hogy a legközelebbi vámtárgyalások alkalmával magtermelésünk kellő védelmét biztosítsák. A bolgár rendszerű zöldségtermelő telepek további fejlesztését városélelmezési szempontból tartják szükségesnek oly módon, hogy a már meglévő telepeken kiképzett kertésztelek nagyobb városok mellett új telepek létesítésére képesítessenek. A tárgyalás befejezése után a bizottság tagjai Tervev Imre miniszteri tanácsos vezetésével tisztelegtek Serényi Béla gróf földmivelésügyi miniszternél.

— **Magyarországi mezőgazdasági munkások a drezdai állandó kiállításon.** A drezdai egészségügyi kiállításon széles körben föltűntek a földmivelésügyi kormány által kiállított mezőgazdasági munkásház modellek, melyek a nemzeti építkezési módok teljes figyelembevételével megoldották mindazokat az egészségügyi kívánásokat, melyeket a korszellem az ilyen építkezésektől elvár. Erre vezethető vissza a drezdai egészségügyi kiállítás elnökének átirata is, melyben arra kérte Serényi földmivelésügyi minisztert, hogy a kiállított modelleket engedje át a grafikonokkal együtt a drezdai állandó közegészségügyi muzeum számára. A miniszter a kérelemnek eleget tett.

— **Állatogészségügy Németországban.** A berlini főkonzul jelentése szerint a Németbirodalomban a szájt- és körömfájás nagyon el van terjedve. A legutóbbi állatogészségügyi jelentés szerint augusztusban Németországban 5.095

községben 38.250 gazdazág volt inficiálva s ez az állapot szeptember hónapban sem változott, amennyiben a fertőzött gazdaságok száma még mindig 37.180 volt 5.113 községben. Az inficiált községek száma tehát emelkedett, jóllehet az elzárt gazdaságoké 1.070-nel csökkent. Poroszországban csak Sigmaringen volt járványmentes. Legerősebben dühöngött a járvány Schleswigben, azután Stadenben, Oppelnben és Brieslauban. A többi német államok közül csak a két Reuss hercegség volt járványmentes, ellenben Oldenburgban 107 községben 6.699 gazdaság és Bajorországban 364 községben 3.336 gazdaság volt inficiálva.

— **A községeknek egészséges vízzel való ellátása.** A közegészségügyi mérnöki osztály, mely eddig a földmivelésügyi minisztérium kebelébe tartozott, tudvalevően mint a belügy-minisztérium műszaki osztálya folytatja működését. Ezzel az átszervezéssel jár az, hogy a jövőben ivóvíz nyerése céljából eszközözendő kutfurások, vízvezetékek, valamint községek és városok csatornázására vonatkozó műszaki kérdésekben a belügyminisztériumhoz kell fordulni, kivéve mikor kisebb községek vízzel való ellátása céljából szaktanácsra, tervezésre, műszakivezetésre a vízbeszerzés módjára vonatkozó javaslattal van szükség, mikor e közérdekű munkákat a kulturmérnöki hivatalok végzik, s az engedélyt a munkák végeztetésére a földmivelési miniszter adja meg.

— **A román gabonapiac válsága.** A gabonaszerveződéseknek az olasz török háboru kiütése miatt való érvénytelenítése és több milliós csőd nagy nehézségeket okozott a romániai gabonakereskedelemben. A gabonapiac helyzete válságos és az árak rohamosan hanyatlanak. Legközelebb több nagy csőd várható.

— **Panaszok a sóhiány miatt.** Az ország minden részéből özönével érkeznek panaszok: nincs só, sőt némely helyen valóságos sóinség fenyegeti a lakosságot. A sóhiánynak ez a nagy veszedelem is a waggonhiányból ered. Nincs waggon, nem tudnak sőt szállítani. A sóbányákban, értesítésünk szerint, közel 200.000 métermázsa só hever elszállítatlanul s a Máv. igazgatósága naponkint legalább hatvan táviratot kap az ország minden részéből, panaszos táviratokat amelyekben waggonokat kérnek,

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

— A MAGYAR —
JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

— (Jókai-u. 2. sz. I. emelet.) —

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H Á Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

A MAC LAREN-féle magajáró gőzeke

magyarországi vezér-képviselése: **Fleischl Samu** cégnél, Budapest, V., Szabadság-tér 16.

Mezőhegyesi nemzetközi ekeversenyen **ELSŐ DIJ** (állami nagy aranyérem)!
 Aranyérem az újzeelandi nemzetközi kiállításon!
 A magyar talajviszonyokhoz alkalmazottan tökéletesbitve!

Legnagyobb teljesítőképesség, legkisebb **összköltséggel!**
 (Holdankint 5-20—7-65 kor.) Egyszerű kezelés, elsőrendű anyag, szolid munka!

Átlagos teljesítőképesség eddigi tapasztalatok szerint napi **20-30 hold**, szénfogyasztás **50-70 kg.** holdanként.

Kerületi képviselők: Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete Nagyvárad, Dunántúli agrár-bank és tárházai r.-t. Kaposvár, Ehler Antal és Fia Győr, Engl Adolf Gyöngyös, Általános Forgalmi Bank Debrecen, Kovács Soma és Társa Arad, Lederer Leó Zombor, Mayer Lajos Detta, Singer Zsigmond Nyitra, Weinberger Ferenc Nagykároly.

Bővebb felvilágosítást szívesen nyújt fenti vezérképviselet.

Számos kül- és belföldi elismerő nyilatkozat!
 Nagyszámu vevők névsora az ország minden vidékéről megtudakolható a fenti vezérképviseléstől.

„ADRIAI”

BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

alapított 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági **tőkéje 150 millió korona**

E társulat, mely **70 éves** fennállása óta **550 millió** koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett; tűz- és robbanási-, valamint jégokozta károk ellen, továbbá az **emberek életére, halál és elérési**, valamint kiházasítási esetekre

Erdélyrészi vezérképviselőség
 Kolozsvárt:
SZEKULA ÁKOS
 vezérfelügyelő 2019

Birtokosok

figyelmébe!

Az E. G. E. titkári hivatalánál számos pályázó van előjegyezve

gazd. fő és altiszti állásokra!

PEP

PORCELLÁN-EMAIL-FESTÉK

mázolásához teljesen készen vakolatra, fára és vasra

25re védve 10001 sz.

LUZT EDE ÉS TÁRSA

FESTÉKGYÁRAK BUDAPEST, VII. ÓRNAGY-UTCA 4.

Telefonszám 64. 93.

Keresek

1912. év ápril 1.- vagy október 1-sői átvételre **600-1000 kat. hold** Birtokot haszonbérbe vagy fix adminisztrációra. Közvetítők nem díjaztatnak.

Cim:
R. Biró Balázs,
 Pókafalva, u. p. helyt, urad. intéző.

Ratto

Phosphor-pasta

patkányok

teljes kipusztítására szavatosság mellett üvegekben 1 K, 2 K és 4 korona

Detsinyi Frigyes
 Budapest, V., Marokkói-utca 2.

Orpington

fajtyukok.

A kolozsvári állatkiállításon első díjjal díjazott

Orpington-törzstyukok eladó.

Erzsébet-út 13. szám.

A ki legjobban szerkesztett, teljesen független, nagy előkelő napilapot jártni óhajt, fizesse elő

AZ UJSÁG-ot!

Vasárnap: „Asszony”, „Gyermek” melléklet.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	K 28.—
Félévre	„ 14.—
Negyed évre	„ 7.—
Egy hónapra	„ 2.40

Az Ujság terjedelme rendszeren 32-36-40 oldal. Vásárnap és ünnepnapokon 80-100-200 oldal.

Megrendelési cím:
A Z U J S Á G kiadóhivatala
 BUDAPEST, VII., kerület, Rákóczi-ut 54-ik szám.

ERDÉLYI BANK

és **TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.**

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32

Kisbirtokosok jelzálogosztálya kölcsönöket nyújt kisbirtokosoknak betétlázás mellett a mindenkori pénzügyviszonyokhoz mért legelőnyösebb kamatozás mellett.

Már meglevő magas kamatlábu kölcsönöket olcsóbb kamatlábu kölcsönre konvertál.

Jelzálogosztálya törlesztéses kölcsönöket nyújt nagyobb földbirtokokra 10-50 évig terjedő időtartamra a kamatot is magában foglaló előnyös annuitás mellett.

Megkeresésekre rövid idő alatt felvilágosítással szolgál

2017 **Az igazgatóság.**

A LEGNAGYOBB ÁLLAMI ÉS ELSŐ DIJAKKAL KITÜNTETVE

Bogyay Gyula tájkertészete

tájkertész és kertépítő

BUDAPEST

Telefon 25-33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25-33 2278

VII., Gizella-ut 15.
 (Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

Egy kiválóan ügyes, a mezőgazdaságot értő, több uradalomban szolgált, magyarul és románul beszélő, kis igényű gazdatiszt

január 1-re állást keres.

Címe:
Felei Mihály,
 Mihálcfalva. (x. z.)

Tavaszi vagy azonnali átvételre

bérelni

esetleg **megvenni**

szeretnék **600-1200 kat. hold** mezőgazdasági

birtokot

jó gazdasági épületek és lakóházzal felszerelve, közel vasuti állomáshoz:

Nuszbächer Ignác,
 Esztény.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

RUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. sz.

Alakult 1900. Alakult 1900.

Biztosítási alap

Alapítványok a kormány hozzájárulásával . . . 1,981.360.— K.
Tartalékok . . . 2,401.687 53 "

Összesen: 4,383 047 53 K

1901. évi fölösleg . . . . . 90.349.— "
1902. . . . . 59.782.26 "
1903. . . . . 109.331.73 "

1904.	"	"	72.438 23 K
1905.	"	"	61.730.60 "
1906.	"	"	39.243.65 "
1907.	"	"	41.877.32 "
1908.	"	"	31.088 76 "
1909.	"	"	106.589.64 "
1910.	"	"	120.164.33 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartaléka helyezettett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905 évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosítástukat 5% engedményben részesültek. Az 1907. 1908. 1909. valamint 1910 évi üzletfeleslegből pedig tartalékainkat gyarapítottuk, ugy hogy 1910. év végén a tartalékok 2.401,687,53 koronára rúgnak.

1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosítástukat 5% engedményben részesültek. Az 1907. 1908. 1909. valamint 1910 évi üzletfeleslegből pedig tartalékainkat gyarapítottuk, ugy hogy 1910. év végén a tartalékok 2.401,687,53 koronára rúgnak.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

2008

Az igazgatóság.

Párisi világkiállítás 1900. Grand Prix.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

Korneuburgban, Wien mellett.

az osztr.-magy. cs. és kir., a román kir. és bolgár kir. udvaroknak állatgyógyászati cikkekből szállítója, szabadalomtulajdonos, kerületi gyógyszerész

KWIZDA-féle RESTITUTIONS-FLUID

mosóvíz lovaknak.

Ára egy üveg 2 korona 80 fill.

50 év óta használják udvari istállóban és verseny-istállóban, nagyobb megerőltetések előtt és után erősítőszert az erő visszaszerzésére, továbbá az izmok merevsége esetében stb., a lovakat a trainingben erőpróbaakra képesíti.

Cimke- és csomagolás védve; valódi csak a fent látható védjeggyel.

Kwizda-féle

békavarkenyőcs lovak és szarvasmarhák számára, 1 tégely . . . 2 kor.

Blister,

szürke, erős bedörzsölés, 1 tégely 2 kor.

Patakenőcs,

merev és törődött paták megvédésére, 1 szelence a 400 gr. K 250 fill.

Pataragasz,

mesterséges pataszaru, 1 rudacs 1 kor. 60 fill.

Kwizda-féle Kresolin-kenőcs patakonzerváló szer, 1 szelence a 1/2 kiló . . . . 2 kor. 20 fill.

Köllka-pilulák, lovak és szarvasmarhák számára, 1 szelence 3 kor. 20 fill., 1 karton 1 kor. 20 fill.

Gillszta-pilulák, lovak számára, 1 bádogszelence ára kor. 3'20, 1 karton kor. 1'20.

Hashajtó-pilulák, lovak számára (Physie), 1 bádogszelence 4 korona. 2660 I.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve és naponkénti postai szétküldés a főraktár által: Kwizda Ferenc József cs. és kir. udvari száll., kerületi gyógyszerész, Korneuburg, Wien mellett.

Elajándékozunk 3000 pár cipőt.

Kitűnő Chevro, fűzőcipőinknek berendezése céljából elhatároztuk, hogy 3000 pár cipőt elajándékozunk s csupán a munkadíj megtérítéséül kerünk 3 pár cipőért 14 koronát.

Cipőink a legjobb bőrből, elegáns kivitelben (tartós modern formákban) készülnek s 3 pár ára egyébként 35.— korona.

Mi tehát tényleg megajándékozunk Önt ezen cipőkkel s csupán azon kívánságunkat közzük hozzá, hogy gyárunk cipőit ismerősei körében ajánlja.

Érthetővé lesz, hogy gyárunk kizárólag jó minőségű és kifogástalan cipőket szállít, mert hiszen ajánlásán számítva a későbbi üzleteknél reméljük tulajdonképpen hasznunkat. Ajándékcipőinkre vonatkozó megkeresések oly nagy mennyiségben érkeznek címünkre, hogy az e célra rendelkezésre álló készletünk mielőbb kiapad. Ha tehát ezen kiváló ajánlatunkat, melyre nem igen lesz újból alkalma felakarja használni, küldje postafordultával rendelését s oly 3 pár cipőt fog kapni, melyek bizonyára a legnagyobb mértékben kifogják elégiteni.

Tetszés szerint szállítunk uri vagy női fűzőcipőket a legjobb bőrből a kívánt számban, vagy centiméter nagyságban. Nem megfelelő készséggel visszaveszünk, úgy, hogy kockázatot teljesen kizárt. Szétküldés utánvét vagy az összeg elzárás beküldése ellenében. Megrendelések intézendők:

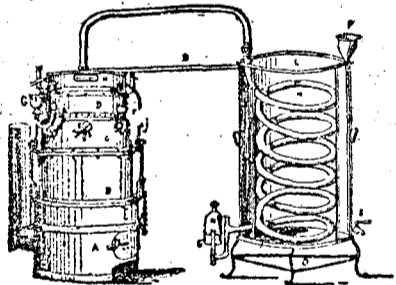

Schuhfabrik in Osviecim 771. Österreich.

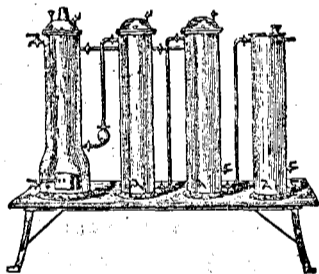
2662

Legujabb gyümölcstörköly és bor-seprű leparoló készüléket, vízfürdő kazánal, minden alaku pálinkafőző üstöt, új szesadó előírás szerint készít. Borhevítő pasteurizáló készülékek hűtővel a legjobb minőségben és csinos kivitelben szállít, gyári berendezések és felszerelésére ajánlja magát:

Gállik Lajos rézműves-mester
BUDAPEST, VII., Kertész-utca 8. szám.

Képes árjegyzéket bérmentve küld.

Ócska rezet folyó árban bécsérél.

Eladó „magnum bonum“ étkezési burgonya.

Böven termő, vetési célra is igen alkalmas,

Mázsánként 10 koronáért

Kolozsvár állomásra beszállítva.

Cim:

Szászfenesi **bérgazdaság,**
Szászfenes (Kolozsmegye).

2659

Keresek

folyó évi, avagy 1912. évi átételre 350—600 katasztrális holdig terjedő

birtokot

haszonbérbe vagy fixadminisztráciora. A birtok mivelés; ágankénti megosztása, nagysága, katasztrális holdankénti bére, az alábbi címre közlendő:

Sükösd Samu okl. gazdatiszt,
u. p. Aranyosgyóros.

2648 I.

Őszi trágyázás!

Óvakodjunk a hamisításoktól!

Óvakodjunk a hamisításoktól!

Valódi Stern Marka védjegyü.

Thomassalak a legjobb és legolcsóbb foszforsav műtrágya!

Csak akkor ilyen van és olomzár

valódi, ha zsákban eredeti van rajta.

2617

Hamisítástól szigoruan óvakodjunk.

Minden zsák tartalomjelzéssel van ellátva.

KALMÁR VILMOS a Thomasphosphatfabriken Berlin, vezérképviselője.
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 49. SZÁM.

Különdösen a jelenlegi rendkívül olcsó árakra figyelmeztetjük a vásárlókat!

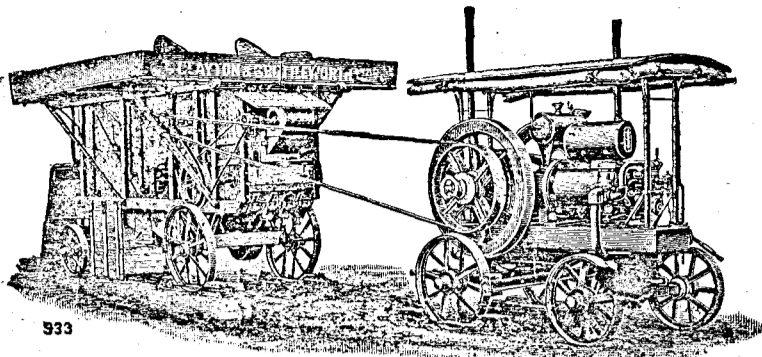
Gazdatiszti állást keres 40 éves, ev. ref. vallásu, 19 évi gyakorlattal bíró, gyakorlati vizsgát jó sikerrel tett, a gazdaság minden ágában teljesen jártas, nagy szorgalommal bíró erélyes

gazdatiszt.

Kitűnő bizonyítványokkal. Állását elfoglalhatja folyó évi november hó 15-én, vagy 1912. évi április 1-én.

Cim megtudható a kiadóhivatalban.

2648 II.

Kolozsvárt nagy raktár.

Mérnök látogatás
díjtalan!

Clayton & Shuttleworth Ltd.

mezőgazdasági gépgyár képviselése.

Nyersolajmotorok,

Szivógázmotorok,

Benzinmotorok

és

Kenő olajok.

Erdélyi Gazdasági és Kereskedelmi Vállalat
Dr. Osztián Olivér és Társai
Ferenc József-ut 31 Szám.
Sürgönycim: Coloniata Kolozsvár.

Telefon interurban: 934. SZ.

Műszaki

cikkek.

2485

Kérjen ajánlatot!

A magyar királyi államvasutak erdélyrészi fő- és mellékvonalainak menetrendje.
A vég- és csatlakozó állomások kimutatásával.

Gy. 200	Sz. 615	Sz. 710	Gy. 935	ind. Budapest ny. p. u. a gyorsvonalat..	érk.	Sz. 720	Gy. 730	Sz. 640	Gy. 955
" 1030	" 722	" 1252	" 626	érk. Kolozsvár..	ind.	" 619	" 1031	" 640	" 113
Sz. 1051	" 832	" 115	" 646	ind. Aranyos gyéres ..	érk.	" 544	" 959	" 612	" 1256
" 1223	" 107	" 250	" 800	érk. Kocsárd ..	ind.	" 413	" 837	" 442	" 1146
" 101	" 1057	" 329	" 821	érk. Tövis ..	ind.	" 330	" 808	" 410	" 1119
" 214	" 1232	" 443	" 857	érk. Kisküküllőszeg ..	ind.	" 212	" 725	" 307	" 1029
" 301	" 133	" —	" 905	ind. Kiskapus ..	érk.	" 132	" 711	" 222	" 1000
" 346	" 208	" —	" 928	érk. Segesvár ..	ind.	" 101	" 650	" 153	" 930
" 502	" 308	" —	" 1029	érk. Héjasfalva ..	ind.	" 1212	" 616	" 1257	" 843
" 712	" 447	" —	" 1112	érk. Brassó ..	ind.	" 1040	" 515	" 1126	" 713
" 813	" 527	" —	" 1131	érk. Budapest K. p. u. a gyorsvonalat....	érk.	" 1008	" 453	" 1101	" —
" 1245	" 856	" —	" 225	érk. Arad ..	ind.	" 636	" 148	" 738	" —
Gy. 705	Sz. 800	Gy. 200	Sz. 930	ind. Piski ..	érk.	Sz. 545	Gy. 125	Sz. 725	Gy. 935
" 1224	" 329	" 658	" 602	érk. Alvincz ..	ind.	" 934	" 820	" 1137	" 416
" 1232	" 404	" 708	" 632	ind. Gyulafehérvár ..	érk.	" 852	" 808	" 1050	" 403
" 318	" 902	" 1019	" 1052	érk. Tövis ..	ind.	" 421	" 455	" 615	" 1255
" 415	" 1032	" 1126	" 1220	érk. Marosvásárhely ..	érk.	" 254	" 350	" 448	" 1142
" 434	" 1153	" 1139	" 1239	érk. Szászrégen ..	ind.	" 236	" 337	" 429	" 1121
" 457	" 1131	" 1201	" 112	érk. Gyergyószentmiklós ..	ind.	" 205	" 315	" 351	" 1057
Sz. 220	Sz. 830	Sz. 335	Sz. 832	ind. Marosvásárhely ..	érk.	Sz. 755	Sz. 1047	Sz. 212	Szv. 657
" 257	" 907	" 410	" 909	érk. Szászrégen ..	ind.	" 717	" 1011	" 135	" 622
" 412	" 1022	" 534	" 1022	ind. Gyergyószentmiklós ..	érk.	" 600	" 852	" 1219	" 507
" 442	" 1052	" 607	" —	érk. Mádéfalva ..	ind.	" —	" 814	" 1148	" 455
" 545	" 1155	" 710	" —	érk. Sepsiszentgyörgy ..	ind.	" —	" 709	" 1046	" 355
" 1000	" 354	" 719	" —	érk. Brassó ..	érk.	" 910	" —	" 700	" 1153
" 1130	" 523	" 420	" —	ind. Kiskapus ..	ind.	" 737	" —	" 629	" 1020
" 329	" 748	" 629	" —	érk. Nagyszeben ..	ind.	" 433	" —	" —	" 705
" 520	" 926	" 810	" —	érk. Fogaras ..	ind.	" 244	" —	" —	" 531
Sz. 224	Sz. 1019	V. 518	Szv. 631	ind. Segesvár ..	érk.	V. 916	Sz. 604	Vv. 909	Sz. 1233
" 355	" 1155	" 322	" 800	érk. Héjasfalva ..	ind.	" 746	" 434	" 714	" 1110
" 812	" 548	" —	" —	érk. Székelyudvarhely ..	ind.	" 333	" —	" —	" 442
—	Szv. 455	V. 1124	V. 730	ind. Brassó ..	érk.	V. 702	V. 442	Vv. 945	—
—	" 526	" 1154	" 800	érk. Sepsiszentgyörgy ..	ind.	" 634	" 413	" 916	—
—	" 725	" 155	" 952	érk. Kovászna ..	ind.	" 454	" 230	" 730	—
Sz. 531	Sz. 1100	Vv. 244	Szv. 613	ind. Kézdivásárhely ..	érk.	Sz. 810	Sz. 100	Vv. 520	Sz. 926
" 646	" 1218	" 359	" 730	érk. Bereczk. ..	ind.	" 647	" 1140	" 400	" 808
" 814	" 154	" 518	" 911	ind. Brassó ..	érk.	" 526	" 1005	" 203	" 635
" 959	" 289	" 606	" 956	érk. Sepsiszentgyörgy ..	ind.	" 442	" 918	" 116	" 551
" 1023	" 405	" 744	" —	érk. Kézdivásárhely ..	ind.	" —	" 734	" 1132	" 490

Takarmányozásra Melasse-t és Melasse-korpa

erőtakarmányt ajánl a legolcsóbb napi árban a

Marosvásárhelyi Cukorgyár r. t.

Melasse és Melasse-korpa takarmányozást ismerető füzetünket kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

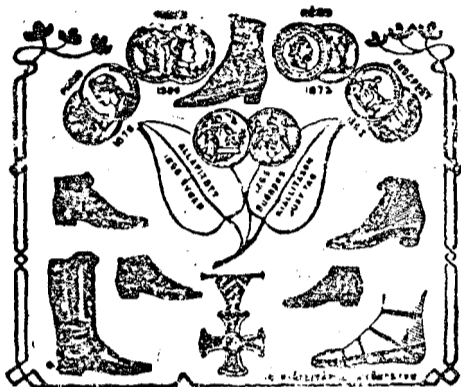
2637

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elősmert saját műhelyében készült

FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

2019

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

Budapest, Váci-körút 68.

Által a legújabb árak mellett ajánlatosak:
Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakaszalók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsológépek, darálók, őrlőmalmok, egytemes szőlő-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szivó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
Hűtőtelepek és jéggyárak.
Gépberendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.
Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
Borsajtók és szőlőzúzók.

2010

I. oszt.

kifogástalan

jégverés- és peronoszpora-mentes

fajtiszta szőlőoltványok kaphatók

Scheiner M. és fia.

szőlőoltvány telepén

T e k e, Kolozsmegye.

Árjegyzék kívánatra bérmentve és ingyen. 2661

28 éves, felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyamot végzett

okleveles gazda,

ki egy 3000 holdas uradalomban több évig önállóan működött, január 1-re intézői állást keres jobb gazdaságban.

Megkeresések a kiadóhivatalhoz kéretnek.

2655

876 holdas eladó birtok.

Báró Wesselényi Miklósnak Beszterce-Naszód vármegyében levő galaci nyolcszázhetvenhat katasztrális holdas, egy tagban levő tagosított birtoka a rajta levő lakó és gazdasági épületekkel együtt

közvetítők kizárásával, **szabad kézből eladó.**

Vasuti állomása Szeretfalva és Lekence; előbbtől 8 utóbbtól 5 kilométer távolságra országuton. A birtokot megmutatja Darkó Lajos jelenlegi kezelő.

Venni szándékozók forduljanak Br. Wesselényi Ferenchez, Obrázsa, u. p. Mihálcfalva.

2658